

ARBOLA SANTUA

Egun batean esnatu nintzan, baña nere esnaera bi eratakoa zan. Bat egun guztietan eguzkiaren irteeran izaten nuana bezelakoa. Bestea, (nere barruan piztu zan esnaera gozo ura) mendira juateko gogo ikaragarri bat zan.

Ni mendizaletasun bage bizia nintzan, nere gogoan etzan iñoiz ara juateko asmorik izan baña goiz zoragarri artan nere aittona zana gogoratu zitzaidan, eta berak esan oi zidan gauzak nere oroimena bete zuten.

Abiatu nintzan ba mendiruntz, eta lenengo aldapari aurpegi eman nionean izardiak erru irtetzen asi ere bai; baña ni aurrera nijuan, nere ikusi naiak, eta igeltsozko pipan belarra erretzen zuan buru zuri arek, esaten zidan gauzak, ikusi nai guztiz sutsuakin.

Ibillialdi bat egin ondoren, jarri nintzan atseiten, ba aldapa gogorra zan ura; ezin zeikean nola nai igo, eta alaxe negoala, ara emen zertaz pentsatzen ari nintzan.

Nere aittonak esaten zidan.

-Mendira juaan ari sarri, an aurkituko dek arimarentzat bakea, belarrientzat, txorien da errekatxoan abesti eta soñu alaiak, begiak poztuko zaizkik, gure basoetan diran zuaitz ikusgarriakin.

Gauza oneik nere oroimenean zebiltzan jolasean bezala.

Jeiki nintzan, da berriro eldu nion aldapeari indar berriakin. !Baña ura zori txarra! Nere indarrak aundiak izan arren, argaltzen ari ziran, nere begiak etzuten, zanak, esaten zuan bezelako basorik ikusten, nere belarrietara etzan iñundik alaitasunezko soñurik eltzen, orroi asarre bat baizik; eta nere osasuna iruritu zitzaidan, txaarragoa zala goialde aietan, ba nere biotz da bularrak, oitu bage zeuden alako geiegikeriak egiten. Ikusten nuana etzan politta, eta gutxiago ikusgarria, nere begiak ikusten zuten zugatz asko, baña, itxusiak, beltzak, illaratan ipiñiak; gudari talde aundi baten antzera, odol egarriakin.

Nere samiña au pentsatuaz!

Aittona madarikatzeko nengoan; baña ezin izan zeikean. Nik iñoiz gezurren bat esaten banuan, berak gogor artzen ninduan, eta ? Nola egin zeikean berak, neri debekatzen zidana? Jardun nion nere bideari, indarrak alnuan lekutik aterata.

!Baña alperrik!

Eznituan zuaitz alu aiek besterik ikusten, eta eurakin naastuta, sasi eta ota zikiñak baño etzeuden.

Alako batean, ikusi nuan orregaitik zabal-unatxo bat; bedarra berde agiri zan bertan eta andik errez ikusi zeikean, goruntz begitu ezkeroz, zeru ederra. juaan nintzan ba alde artara eta arrituta geratu nintzan

ikusi nuanian, ordurarte agertu ez zitzaidan bezelako zuaitza ikusita.

Biotza dar dar asi zaizkidan, arnasa berriz geratu, eta nere begiak ikusten zutena, eznuan sinistu nai. Ondoratu nintzan poliki poliki, eta begira geratu nintzan, bere ondoan etzan otarik, ezta laarik ere, etzeukan ostrorik, adarrak erantziak zeuden, eta gerria oso sendoa, baña igarri igarrian zeukan oso zaarra zala. Begitu nion alde guztietatik, eta berriz leengoan lekura biurtu nintzan.

!Eznekian zer egin!

Alako batean, eta oso lotsakor, erabaki nuan zein zan galdetzea.

-Zu,? Zein zara?

-!Ni naiz euskerea!

Ez dakit nundik irten zion erantzun zidana; esan zeikean, il zorian dagoen baten itzak zirala, baña erantzun ura gozoa zan, maittekorra, barru barrukoa.

Atzera asi ziran nere buruan oroimenak naasten, baña berealaxe argitu zan nere itxutasuna.

Nere begiak gauza polittik ikusi ezpazuten, piñu latz artean nengoalako zan (makiña bat euskal-seme erbestetarren artean bezela).

Orduan ikusi nuan zergaitik zan aizi zail zugaitzaganatzen, eta nolako indar da osasun, bear diran bare itzaleraño elduta goxoro goxoro egoteko.

An zegoan ba gure zuaitza, sendo baña goibel, bazterreratuta zeukien, eta lurrik onenak lapurtuta.

Ainbat galdera geiago egin nion, !Baña ailperrik, etzan erantzunik!.

Larritu nintzan adarrak ostro bage ikustean, igartuta ete zeuden usterik. Heldu nion bati utzatu nuan apur bat, eta.

!Ez, ezeak zeuden oraindik!

Negua zan noski, eta gure zuaitz zaarrak, bere zuztarrak orbelakin estaltzen zituan, epelean eukitzeko. Berak ondo zekian zer egin; ez bere inguruan zeudenak; udaberri eta negu, jantzi berdiñakin, zeukien dana, eta oberik ezbalago bezela, arrokeri galantakin erakutsiaz.

Orregaitik zetozten errekek orroike, eta txoritxoak ere neguari zegokion saria eman naie iges egin zuten lur epelagoesara.

Gauza oiek gogoratuta, jetxi nuan burua, nere aittonari barke eskatzeko. Ikusiko zituan nere barruko gora berak, eta badakit barkatua izango nintzala, baña.

!Ara baste atzekabe bat!

Beera begitu nuanian, nere oin azpian neukan zuztar kimu bat. Mardula benetan. Jaso nituan anak, eta zutitu nuan alik eta ondoen. Zuaitz zaarraren erne muñak ziran; eta onek ama on baten antzera, orbel artean estalita zeuzkan, edurrak ezer egin etzeiuen. Inguruko zuaitzen antzik bage, sakabanatuta zeuden ,bakoitzak nai zuan lekuan erneta; baña danak odol, gogo eta asmo berdiñekoak. Ikusten zan etzegoala ereskan egoteko guraririk.

Kontatzen asi nintzan. Bat,bi, iru, amazazpi, emezortzi, emeretzi.

Geiago etzan agiri; guztiz emeretzi ziran. !Gutxi alajañetan!

Erabaki bat artu nai nuan, ba ondoan zeukien zaarra itzaltzen zanean ? Zer gertatuko zan sasiak menderatu, ta betiko itota geratzeko zorian zeuden.

Asi nintzan deadarka, laguntasuna eskatu nairik, baita ixildu are laister guztiz lotsatuta; ba piñu arteko aizearen astinduak etara zuan otsa, barre-algara iruritu zitzaidan, nere garraxiak eragin ziuen barre-algarak.

Orduan pentsatu nuan gauza bat. Bituko nituan nik geure errian zeuden ximaur danak naiz da zatarrak izan, eta botako nuan zuztar ondoetara,ia orrela indartzen ziran; baita ere kenduko niuen ondoan irtetzen ari ziren sasiak. Baña nik ez nuan lan oietan batere jakituririk. Nere aldetik, zeozer ez,asko al baldin banuan egiteko gogo neukan.!Au bakarrik naikua izan balitz!

Artuko nuan zuaitz zaarra bere zuztar kimu ta guzti, eta eramango nuan urruti, beste lur batzuetara; an beragandik irtetzen zutenak, alai eta pozik, bakean biziko ziran lurretara. !Baña ezin! Ezneukan nik iñun lurrik, eta gañera zuztarrak ondo erantsita zeuden azpian zeukan lurrari.

!Besterik ezean, aizeak eramango balitu bare ego bigunetan, nik zuaitz arentzat nai nuan lurretara, itxasoan zear, onen lora-autsak, an euren frutua eman deien!

Ezneukan astirik eztabaidatan egoteko; zeozer egin bear nuan len bai len, eta erabaki au artu nuan.

Gure errian dauden ximaur guztiak bitu, eta eraman zuaitzari, urrena juaan erbestera, eurak bidaldutako ongarriakin konformatu bage; neuk egokienak bitu eta ekarri. Orduan eznieke utziko edozeñi ongarri oiekin ibiltzen; geiegi bota ezkerro erretzeko arriskuan egongo litzake eta.

Orregaitik baratza-gizon jakintsu baten eskuan utziko nituzke abonua oiek. Eta orduan bai ikusiko dogula zugatz zaarra ezpada ere bere sustraiak ugaritzen.

Orain ba,banoa₄erbestea aztartzen, berandu izan dedin baño len. Lan ontan lagunduko aldauzte an goian dagon eta jaunarekin, Aitorren seme-alaben izkuntzan mintzatuaz il zanak. Alaña maldan, elorri arantza zorrotzdun baten gañean agertu zan, eta gure zaindaritzaretan degun ama onak.

Irakurlea: Libe Ortuzar - Textoa: Demetrio Ayerbe, bere senarrak, idatzitakoa - Egan ´en 1/2 1960 zenb.) Lemoa ´koa